TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. P_MSS_0579

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

Cortenovis
p. Ang. Maria
Opuscoli

Collez. Pirona

569-589

N. 579

Cortenovis P. Angelo Maria

Sull'origine de' Fratelli Arvali –
Dissertazione dedicata a Gaetano
Marini –

Ms. autografo – carte 9, in-4°.

De Origine
Fratrum Arvalium

(a t.a V.a lett.a a)

Cardinalis P. Angelo Maria

Dell'origine de' Fratelli Arvali Disc.e
dedicata a Gaetano Marini
MS. autografo, in 4to, di pag. 13. c.a

De Origine
Juris Civilis

Cajetano Marinio Vivo Clarissimo
Angelus Coluccius S.P.D.

Nocuus Athenas defers. Ego ad Marcianum de Aralitz?
Qui nec inter Kalabros, ad Publios illius sacerdotij
ungues meruit, aut cum Pinakothij Laurij Patrimij,
et Matrinij cum Bellonio dispectissimus ejusdem conclu-
Ego, ingressus, D. Prosdocimum, ad Magistrum, quia inuo
ad unicum sacrum illorum subsequentem scribam? Hydra
Deae dicta primus penetrabo? me Dorcadi duci ipsa
praebebo? Atque audaciam Lauinij tibi minimum
praesidentij! Donum mihi edit quia non ait hic
Archigallus, aut Lugerus, cum flagellij, it re
nariuus, Marini optime; multo minus excandescas;
ridens potius hanc tenuem pinacem, et de hac dilationibus
tuis et ipsum ridentem. Perspectum habes ejus ingenium.
Nihil quo laudiat pio. Atque non inuitus tibi
possis quin Vij Antiquitatis Amatrix Roma deputet
inter diuitias natiue; nec pauperculis, qui longe
alumnus, permitta lapsiui minutula aera excipiens,
et pro thesauris colligens, et seruare. Vij in vestris
Lucubrationibus vim ipsam aeris hujusce; nec perpetuis
conjecturis insistamus. Vij corpus ipsum comprehendite
et accuratius complexa Romuli pulcherrimae Antiquitatis

Somnia nec misere carta retinemus, et umbras.
Rem nouus. Vt primum ad calcem nitidissimi Operis
Francisci Cancellarij de Saecrio Vaticano perueni, atque
in Marmorea

in Mauricia Monumenta Jahum Arabum a Ra
Mecha incidi, ubique ea reuel, ubique ibidem per-
Custodi subijt animum vehemens respicio de occasu,
et sanctione gradum sacrorum illorum origine.
Dominator ordinem, ac dignitatem sacrificiorum,
gravitatem, et sanctimoniam sacrificantium, con-
secrationem, vestitumque ministrorum, et mihi videbar
conformationem gradum, ab imitatione depravandi
eum ritibus, et idemnitatibus Hebraeorum. Ea me
praecipue perturbarunt verba in Mauricia XXIV. Loth
manibus, velato capite, sub die clamore, contra
orientem: in tabernaculo discumbentes, in Romano Regis
stampatibus incensis, Piaculum factum ob Romam interfectam
et aede deductam, et celebratum. Quid mysterii hoc est?
dicebam. Valeram invitati sunt haec Romani? An
a Moyse Romulus haec haurit qui Jahum Arabum
aut Justitutor, aut certe Auctor, et Amplificator dignitatis
fuit? Sed quid Romulo cum Moyse? Romana Coha
manus, et Loth a Balaeo prodeuntes sacrificatum Romulo
indicant legales Hebraeum oblationes? Volam, et Oppi-
mentum Capitis nomen Cyprium Cinaram, seu Tiaram
Gilliniam cum Vitis hyacinthinis imitatum Pontificis, et
Gestamen Israelitici populi? Nonne sub die sacrificabant
Hebraei, aut certe ortum Solis versus, aut in Atrio
sinistrali Templi, aut Romulus sub die clamore, in Romano
et in Tabernaculo?

et in Tabernaculo? Risky vero omnia ad Orientem
deo propius erat Tabernaculum, ut et Christianorum
Ecclesia eorum conspexit, et secuit, et lampades, tamen
alas frayy deputatis accensas nonne referunt lichnuchos a Corade=
Sacro pendulos? et in Tabernaculo de vespere ad
Placuisse ipso sensu videtur in eadem sacrum, et dato legem Deut=
Quid quod Panes Propositionis habebant in Domibus
Laureati? Ipsum denique nomen Dace Diae inuidit
inter Diuinitates, quam Romani a Graecis acceperunt
quantum accedit ad sacrosanctum ac terribile nomen
quo Deum verum appellabant Judaei? Si enim Jovis
nomen unde ZEVS, et ΔΙΟΣ, et DEVS ortum sunt,
a יהוה Jeova profecisse, ut Latinologi sentiunt,
quis negabit, et Diam, et Deam Diam inde profici?
Quid enim in Mauritio cum Junone conjun=
ctus Deus Dius vocem adsimilatam est, idque ex
consuetudine Romanorum qui Jovi, Marti, Mercurio
Apollini &c. nomina barbarorum passim diis accommodare,
et applicare solebant, quia aliquid cum suis dijs simile
attributum praeseferebat.

Sed haec potius lectionis sunt, et quae nonnisi
et difficulter non satisfaciunt. Veniamus ad id quod est
caput huiusce comparationis. Notissimum hoc sacerdotum
Collegium ab Ida unice institutum est, ut Innocentissimis
sibi manibus, supplicationibusque deos propitios reddant, et
Imperium placent, propitiosque, ac peromnibus vendant. Ejus
solemne sacrificium plerumque Januario Mense conficie=
batur, indictaque in eorum honorem. Feriae Diebus

voronij sup.
indictaque
recitatur in
forma legitima
tangunt quibus
altare dedicatum
ordain ut, quod
et Salomon
observasse in
Constructione
Templi scribitur
Lipsius Magnum
sup.

^ et abiit vanto
inscitia, non
similiter, Marini
Optime,

non antiquitus celebrabatur; primum XVI. Kal. Junij Romæ
Domi iterum pervenio die XIV. Kal. Octobris postea
et in suo Vesæ die, quod erat Vinalia, quod
Lupiæ V. Kalendas Decembres Domi XIII. aut eodem
Kalendas. In eo invenio, 1 vicesimo die, ut ego puto,
secessum temporis religionem Deorum phalangas Dii Penates
[illegible], et libationibus
thure, et vino sacris fungi vinis, et avidæ [illegible]
amni, quæ sacro vocabulo ab Hetruria accepto horrea
[illegible] dicit omnibus vocabantur ministerio puerorum
ad aram referebantur. Deinde secundis, et prosperum
um, Kalendis, et Publicis, in Siciliensibus Deum bellum
et Epulabantur. Denique Latinis precationibus Dii Penates
Judæa [illegible] receptis iterum fugitivis, et ad
alterutrum illis vocatis, partitisque panibus laureatis,
Sacerdotes olim intra Sedem sacram, libellis acceptis,
carmen tripudiabant, atque in Hemone sacrificium
confabulabant. Si hæc omnia attente attenderitur
et panitus introspiciantur indigne carebit
eorum ergo ab antiquissimis Italorum ritibus, et
profectum a tribus Hominibus Porcetis, Ruberosis
et Tabernaculorum. Porcos enim, quod Jactum
Manes navarum frugum, et principium veris Tempestivi
dicebatur Varr. Lep. 16. v. 1. ad id erat institutum ut
viventium alicui specierum obtatis staret. In Porcetis
vero, quæ et Hominibus Hebdomadam dicebatur Jugo
avidæ [illegible]; Solemnitatem Hebdomadarum

Deinde

Nostrum Athenæ dicere. Ego ad Maximum de Scultetis [illegible].

Ego qui nec inter Galeatos, aut Pulliatos illius Tabernaculi, nec inter Patricios et Plebeios meorum ullo gradu, ad Professionem, ad Ecclesiasticum, ad Magistratum ipsum, [illegible] ad animum Socrates illum Iuvenilem de arcanis Mysteriis Genium, edyta [illegible] secretis ne dicam Dei ipsi proloqui. Apage [illegible] Deus hoc sibi credit, quia Scultetus hic non est cum Plagio Ille, Ut ne exacerbem Maximi Optimi videar, pietas Maximiliana [illegible] suum. Ista mihi hominem, Vos Romani antiquum inter divitias nobis, ne pauperiem minuisse, et augere [illegible] et servare. Vos corpus ipsum gravitas, ut exiguum in Vos romana corpora chartarum est vis.

Postremo Ut primum in Lucem elaborationis operis Maximi Cancellarii de Sacramentis Ecclesiæ inciti in editionem a te Nobilissimo Patrono Maximo, atque ea mente et ista, ut scripsi cum maxima obsequente pietate, ut de quo sibi sanctissimi animum Divinitus gradum, deinde respicis Deorum pertinacio de arcano quodam nobilium, ab ea Nobilissimi genium altiorem et nobilissimum originem habet Sacra illa quasi prima ponte [illegible] ut deum investigandum ecclesiæ [illegible] Dei

Mihi [illegible] gravitatem [illegible] in vitam et gravitatis illius, [illegible] aliis Romanis et Spiritus [illegible] [illegible] Sanctus. Ea me

proportion

quem

genere, vocem, Diis, Genitivo Dei nomen substantive appositum et
ut Deae dearum? Ita magna auditi vel Dearum
Deus Jupiter, Dea Juno, Deus Apollo. Bonus Deus, et bona
Dea interdum ~~in Epitheti~~ est. Sed quis audet quem minus
dignum, et emphatice? Pinchera si Jovis nomen unde
Zeus, et Dis, et Deus orta sunt a Sanscr. prospicio
ut et cognomen Ops unde opimus, quis negabit et
diem, et deam diem, unde postridie. Sed haec omittamus.
~~multa sic~~. Dii tamen apud Hebraeos descriptionem
gerunt. Hebraeorum, Gentium spectatum, et peculiarem
Jovidey, Hebraeo Coptice, in his principalibus Mensae
sacrificium Deae dae celebatum, stola dorsum, et in
Coris solemnibus. Deinde concepta vota pro salute Superum
pro ira et indita, et in nubibus eam. quae tandem impium quem in odium
ex arbitrio ab ipso electi abactis, pro hac iterum
in ultima Dis mensa pro imitatione et statione pontifex
cum calpida [illegible] Nam h. Licet, Mensis Jobi-
Deorum 3. mensa in Edificatione templi cavitis ex malleus, et
Exp. 6. v. 7. securis, aut ferramenta aliquod audiebatur in
[illegible] lapidibus, ubi dolabis et ferrabis conterebantur.
Ad hanc ~~[illegible]~~ Magnes, ~~[illegible]~~ ipsius Dei
~~[illegible]~~ Deus [illegible] Deus Deorum Exp. 10. 17.
v. 4. et Dominus Dominorum Deus magnus lapidem quibus
edificandum erant altare Domino Deo. ubi observandum est
ex hac divina Lege posse pontificem aut Levitam
illum apud vicinos ritum dedicandi vel Arcia, de quo
[illegible] [illegible] [illegible] vulgo in Dei gentibus audit
Ubi enim Exegetes: Edificabis ibi altare Domino Deo

[illegible] in quibus omnia ad sanctitatem, et castimoniam
conjuncta sunt ac descripsi diuersa est.

Sed quae [illegible] Deus? Quae incorrupta
inter profanas flammas, et diuinum Numen Deo gratum
[illegible] necessitas, et consanguinitas? Quod
inter hos tam diuisa mutuae conuersionis? Longe
antequam Romani in Asiae recessu Asiae
Romanis [illegible] Asiae fama percrebuerant
[illegible] quisque perhibuit [illegible] hominum
[illegible] Romae celebratur. Ritus et a priscis hospitio
[illegible] ascitae arae; ingenit [illegible] Plinius [illegible] [illegible]
[illegible] apud Gallos [illegible] Romae [illegible] [illegible]
[illegible] Haec inuicem mihi conquirenti difficultas est. [illegible]
[illegible] [illegible] Romanum Religio ab
Hebraeis profecta dicitur. Nam ab initio fuisse sine
simulacris [illegible] constat. Aegyptii ab Assyriis, et Persis
qui exortem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Hebraei [illegible] [illegible] [illegible]
Ab ipsis Hebraeis, ni fides Chaeremoni [illegible] ortum [illegible] ut ea
opinione pulsi, [illegible] [illegible] [illegible] Hebraeos
autem aut ab Helvetiis, aut ab Indicis Gentibus, Phoenicibus
magis, aut [illegible] promota [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Graecorum, Aegyptiorum, Barbarorum, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

diverso de hoc te magicam fel mundi. Praeterea hic illud argumentum ex eo quod Etruscis adeo ab antiqua sanctitate et industria, et exactissima diligentia, ut ex ea Romani disciplina, et Numae institutis, et Romuli auctoritate, et Numae prima collegia pontificum, religio magis, in illis non pendere, atque ex Etruscis originem suam derivare; [illegible] Varro scribit Etruscos [illegible] quae ad Hebraeos pertinent, ad ritus eorum. Ed. ex Etruscorum propria scriptura quae ex monumentis scriptorum Etruscorum ex Varrone Pictore, Verrio Flacco, Nigidio Figulo, Fabio Pictore, Cincio Alimento, Caecina, Tarquitio Prisco, et aliis, quae de Etruscis scripserunt, et ex Etruscis ipsis, quae Romae extabant, et ex Etruscis ipsis, quae Romae extabant, et ex Etruscis ipsis, quae Romae extabant

[illegible] in Hierosolymitano Templo sacrificare, ubi ne eius quidem illicito [illegible] precandi; [illegible], et cadendi potestas exstat: Quae

veritatem, quae communem obtinebant ubique Nationis ori-
ginem, aut unicum et altum derivationem. Atque hic maxi-
me exercitium; cum ab Haeresi ne deducere Nehemiae sua
ita me ichthyi valde [illegible] Judaicam Religionem
postquam facta Ethnicam a progenitore. Satis mihi est ab origi-
et filiatione ejus doctrina in unitate Dei, ubique
ritatem, namque qui quod [illegible] obtinebat [illegible]
Scientiae [illegible] Scripturae, et Historia Hierosolymi
sacrificandi ne Nehemiae exemplum [illegible]
riter asserpere; [illegible]
Deum quinto. v. 29. Nunquam. Jam [illegible]
quam ut veniat ad hoc Sacrificium, erit [illegible]
Plangere ea ijs quae Moysi mandata Dei in Lodice
Ejus vaticinavit jam et Abrahamo dignae Patriarchi. Etenim
Canticis, Nathanis ibique quae ab Ægypto, et hora per Eam
et Jonadam negotium erat hujusmodi Legibus, et cunctae
Judaicis [illegible]. Ea hic erant Typi [illegible]
ad Africanum libri, [illegible] in Cicilia, in Hispania, et in
Hebraeis (Chaldaicis) [illegible], ne quidem pertinuit Haeresis
fortasse fuerat. nisi voluisset [illegible] Moysi, et eam
Gloriae Nehemiae praesse, et invadere ejus ex Palestina dignitas
apud Judaeos Gothos opprobrio [illegible], quod ne nunc quidem licuerit.
Deinde ante Graecam Colonia, et Pelasgum [illegible] ab omnibus
ut hodierna.

Ea ibique Moysi Optimi ante Romani conspexit et
assimilavit Patriarchi in suis Regnis ritibus, et ceremoniis. [illegible]
[illegible] Petitioni jure ego pudicaverim [illegible] nobis, ibi
vendere ante originem Ego, quae ad nunc pertinet, et ad aequi
et honestatis [illegible]. Jubar, ne [illegible] in hoc [illegible]

[illegible]

Liuius lib. 36. cap. 2. C. Pio primus annalium auctor ait Tullum Hostilium regem ex Numae libris eadem quae illum sacrificio Iouem caelo deuocare, comitem quoque ipsum vitae praeisse. Festus Pompeius idem

Idem lib. Haec instituere illi qui omnibus negotiis horizen inesse credebant dies

Idem lib. 2. cap. 53. Erat annalium memoria sacris quibusdam, ut precationibus uel cogi senatum uel impetrari. Velut cum Hostiliae aut impetrabilem Veliniis urbem agri dissipatis subeunt mentes, quod euenisse Veltis, euocatum id a ius Deae Iouem. Et ante eum a Numa sacpius hoc factitatum in primo annalium nostri refert C. Pio graui auctor, quod imitatus ipse Tullum Hostilium idem fecisse. Euocatae, ut ait, et ipsum habere inter quae Statius, Tonantes, et Feretrii Elicium quoque accepimus Iouem

Idem lib. 2. cap. 52. Qualiter cum Veliniis oppidum Thusciae opulentissimum totum concussum est fulmine

[illegible] Templo [illegible] [illegible] Templo [illegible] [illegible] [illegible]

De Origine
Fratrum Arvalium

(at= V.a/ett.a)

Cortinarius P. Angelo-Maria

All'origine de' Fratelli Arvali- Diss.e
dedicata a Gaetano Marini
M. Autografo, in 4to, di pag. 13. ca